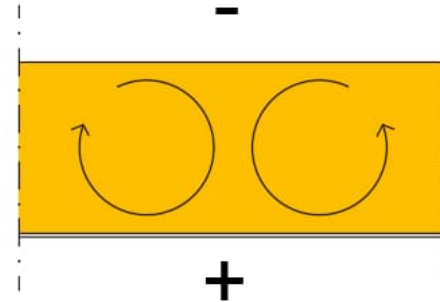

Yläpohjarakenteiden U-arvokokeet – Sisäinen konvektio kutterinlastueristeillä

Teemu Jokela – 2.6.2023

Mitä on sisäinen konvektio?

- Sisäinen konvektio tarkoittaa ilman liikettä lämmöneristeen sisällä.
- Ilman liike johtuu nosteesta, jota aiheuttaa ilman lämpötilaeroista johtuvista tiheyseroista.
- Alhaalta ylös kulkeva lämmin ilma ja ylhäältä alas kulkeva viileämpi ilma aiheuttavat lämpövirran lisääntymistä lämmöneristekerroksen läpi pelkkään johtumisella siirtyvään lämpövirtaan verrattuna.

Tutkimuksen tausta

- Puhallettavissa lämmöneristeissä on aiemmissa tutkimuksissa havaittu sisäisen konvektion aiheuttamaa lämpövirran lisääntymistä eristekerroksen yli. Lasivillalla se on ollut erityisesti merkittävää, sillä lasivillalla on suuri ilmanläpäisevyys muihin raskaampiin yläpohjaeristeisiin verrattuna kuten selluvillaan.
- SFS-EN ISO 10456 standardissa on esitetty, miten voidaan arvioida sisäisen konvektion syntymisen potentiaalia. Kyseisessä standardissa on kaava muunnetulle Rayleighn (Ra_m) luvulle, joka kuvaa sisäisen konvektion syntymisen potentiaalia.

$$Ra_m = 3 \times 10^6 \frac{dk\Delta T}{\lambda}$$

ΔT on lämmöneristeen eri puolien välinen lämpötilaero, K

d on lämmöneristeen paksuus, m

k on lämmöneristeen läpäisevyys, m^2

λ on lämmöneristeen lämmönjohtavuus ilman konvektiota, $W/(m \cdot K)$

Tutkimuksen tausta

- Standardissa on esitetty kriittiset raja-arvot muunnetulle Rayleighn luvulle erilaisille yläpohjatapauksille, joita pienemmillä arvoilla sisäistä konvektiota ei pitäisi tapahtua.
- Vaakasuuntaiselle lämmöneristekerrokselle, jossa yläpinta on avoin ympäröivään ilmaan, **kriittinen muunnettu Rayleighn luku on 15 standardin mukaan.**

Nusseltin luku

- Nusseltin luku (Nu) kuvaa kuinka kokonaislämpövirran määrää suhteessa, jos lämpövirta siirtyisi vain johtumalla (ilman sisäistä konvektiota).
- Kun Nusseltin luku >1 , esiintyy rakenteessa sisäisestä konvektiosta aiheutuvaa lämpövirran siirtymistä, jota ei oteta huomioon, jos yläpohjan U-arvo lasketaan vain ilmoitetun lämmönjohtavuuden perusteella.

$$Nu = \frac{q_{cd} + q_{conv}}{q_{cd}}$$

$q_{cd} + q_{conv}$ lämpövirta rakenteen läpi, jossa on mukana sekä johtumisen että konvektion osuus, W/m^2
 q_{cd} lämpövirta rakenteen läpi pelkästään johtumalla, W/m^2

Yläpohjakokeet

Kuva yläpohjalaitteesta ennen puhallusta

Kuva yläpohjalaitteesta puhalluksen jälkeen
(pintaa ei ole vielä tasattu)

Käytetyt lämmöneristeet

	Tiheys, kg/m ³	Lämmönjohtavuus, W/(mK)	Ilmanläpäisevyys ($\cdot 10^{-6}$), m ³ /(m ² sPa)
Kutterinlastu	88,3	0,056* **	900*
Savetettu kutterinlastu	94,6	0,060* **	1000*

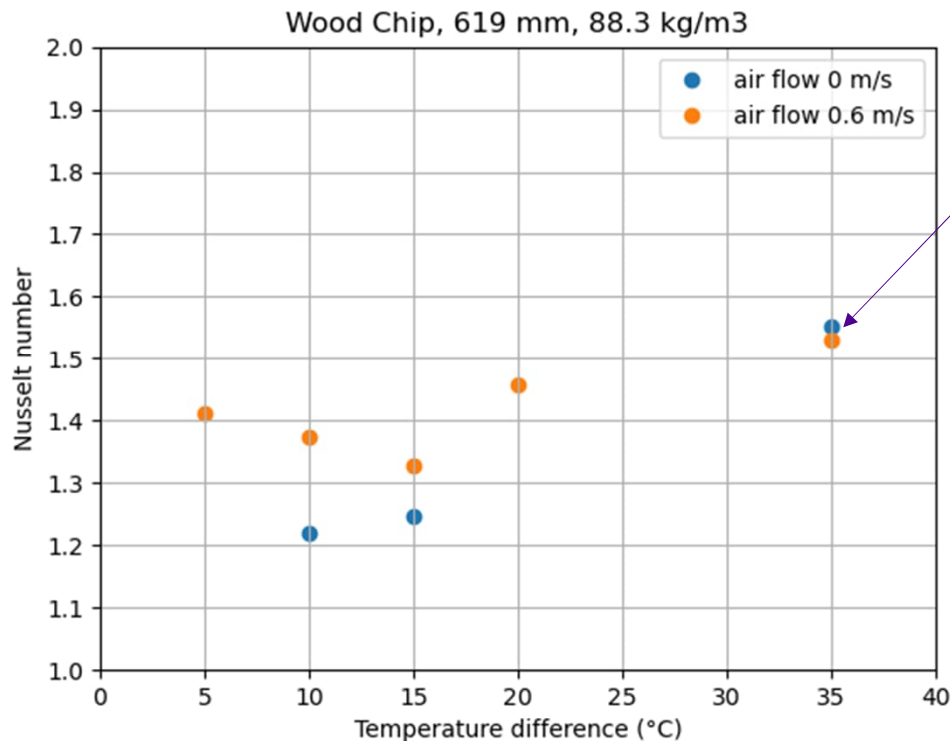
* Ominaisuus arvioitu aiemmasta tutkimuksesta Tampereen yliopistolla. Ominaisuudet tullaan mittaamaan myöhemmin tarkemmin tätä yläpohjakoetta varten.

** Lämmönjohtavuus on muutettu standardin SFS-EN ISO 10456 mukaan yläpohjakoetta vastaavaan keskimääräiseen lämpötilaan.

Tulokset – Kutterinlastu

Nusseltin luku lämpötilaeron funktiona

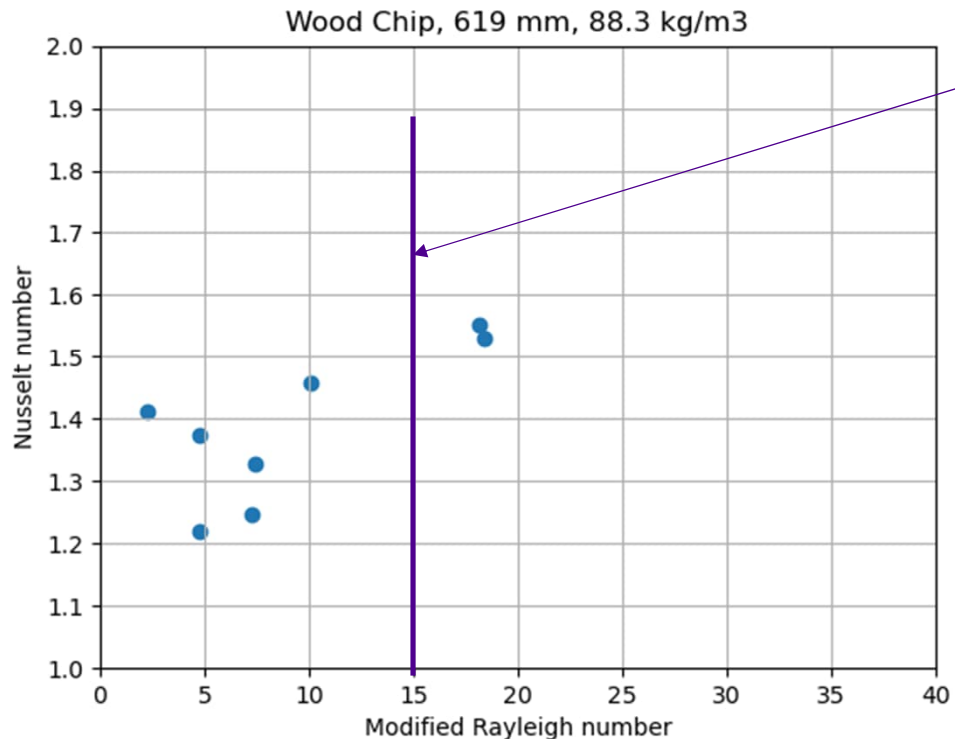
Tarkoittaa, että lämpövirta rakenteen läpi on n. 55 % enemmän kuin pelkän johtumisen mukaan laskettu lämpövirta.

Huom!

Kutterinlastun lämmönjohtavuutena on käytetty aikaisemman tutkimuksen arvoja, eivätkä tulokset siten vastaa täydellisesti tätä koetta. Lämmönjohtavuus yläpohjakokeen keskimääräisessä lämpötilassa ja kosteuspitoisuudessa on otettava vielä huomioon lopullisissa tuloksissa.

Tulokset – Kutterinlastu

Nusseltin luku muunnetun Rayleighn luvun funktiona

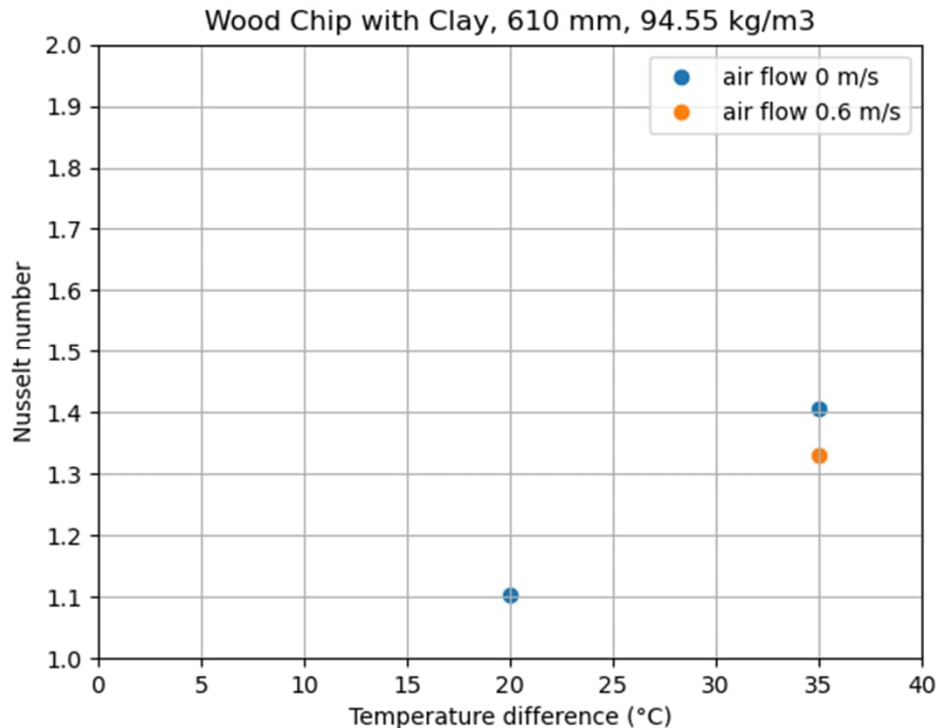
Standardin SFS-EN ISO 10456 mukainen kriittinen muunnettu Rayleighn luku, jota pienemmillä arvoilla sisäistä konvektiota ei pitäisi tapahtua.

Kutterinlastun ilmanläpäisevyys arvioitu aiemman tutkimuksen mukaan:
 $900 \cdot 10^{-6} \text{ m}^3 / (\text{msPa})$

Ilmanläpäisevyyden mittaukset tullaan tekemään vielä kokeessa käytetyllä kutterinlastulle.

Tulokset – Savetettu kutterinlastu

Nusseltin luku lämpötilaeron funktiona

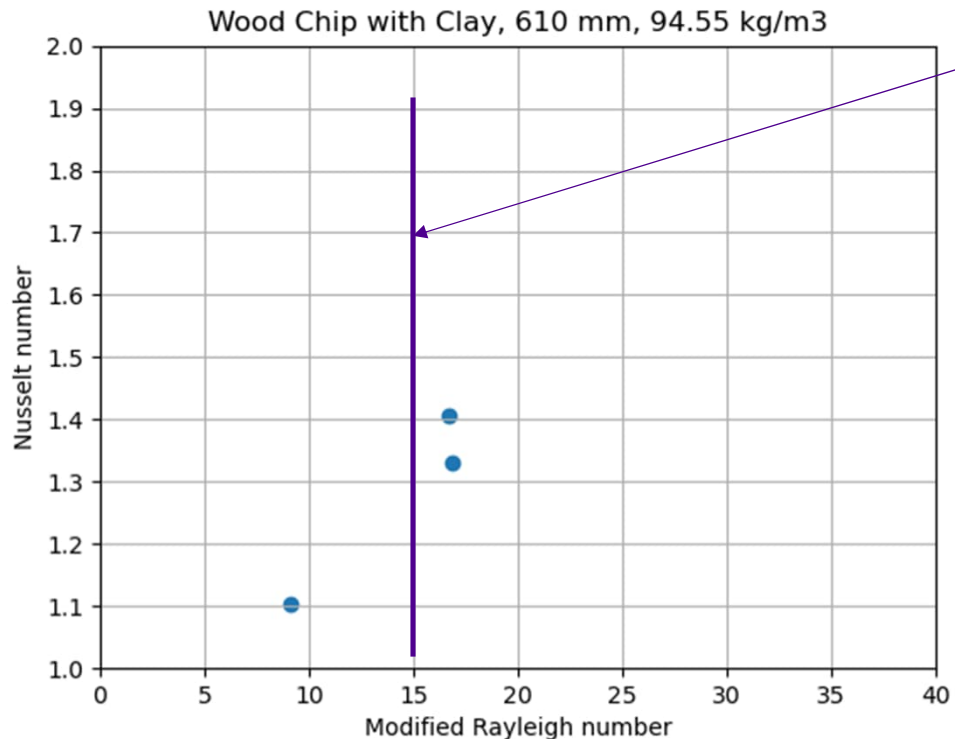

Huom!

Savetetun kutterinlastun lämmönjohtavuutena on käytetty aikaisemman tutkimuksen arvoja, eikä tulokset siten vastaa täydellisesti tätä koetta. Lämmönjohtavuus yläpohjakokeen keskimääräisessä lämpötilassa ja kosteuspitoisuudessa on otettava vielä huomioon lopullisissa tuloksissa.

Tulokset – Savetettu kutterinlastu

Nusseltin luku muunnetun Rayleighn luvun funktiona

Standardin SFS-EN ISO 10456 mukainen kriittinen muunnettu Rayleighn luku, jota pienemmillä arvoilla sisäistä konvektiota ei pitäisi tapahtua.

Savetetun Kutterinlastun ilmanläpäisevyys arvioitu aiemman tutkimuksen mukaan:
 $1000 \cdot 10^{-6} \text{ m}^3 / (\text{msPa})$

Ilmanläpäisevyyden mittaukset tullaan tekemään vielä kokeessa käytetylle savetetulle kutterinlastulle.

Johtopäätökset

- Sisäistä konvektiota esiintyi jo pienillä lämpötilaeroilla.
- Sisäisen konvektion syntyyn vaikuttaa voimakkaasti muun muassa eristeen ilmanläpäisevyys. Ilmanläpäisevyys riippuu puolestaan voimakkaasti eristeen asennustiheydestä.
- Puhallettavan yläpohjalämmöneristeen sisäinen konvektio on otettava huomioon määritettäessä yläpohjarakenteen lämmönläpäisykerrointa, sillä pelkkä ilmoitettu lämmönjohtavuus ei kerro todellista lämmöneristyskykyä.
- Sisäistä konvektiota syntyi jo pienemmillä muunnetun Rayleighn luvun arvoilla kuin standardissa SFS-EN ISO 10456 esitetään.

Kiitos!